

Täysistunto

Tiistai 5.6.2018 klo 14.10—17.06

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 72/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan.

Tähän lähetekeskusteluun varaamme 45 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annessa ajassa käymään loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu puolestaan päättyy ennen sille varatun määräjän päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan eli 6. asiakohtaan.

Keskustelu

15.44 **Puolustusministeri Jussi Niinistö** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä lakiesityksellä on tarkoitus saattaa Puolustusvoimien toimivaltuudet ajan tasalle koskien luvattomien lennokkien liikkumista Puolustusvoimien käytössä olevilla alueilla. Todettakoon heti tässä yhteydessä, että poliisi ja Rajavartiolaitos ovat valmistelemassa vastaavia lakiesityksiä omalta osaltaan ja ne tulevat eduskuntaan aikanaan.

Hallitusohjelman mukaan Suomen turvallisuusympäristön muutos ja uudenlaiset uhat edellyttävät uudenlaista valmiutta ja uudenlaista varautumista. Tämä koskee erityisesti monimuotoisten uhkien, kuten hybridivaikuttamisen, torjuntaa. Miehittämättömät ilma-alukset ovat osa tätä kokonaisuutta. Puolustusvoimien arvion mukaan miehittämättömän ilmailun sille aiheuttama uhka on merkittävä. Ehdotetulla lailla pyritään suojautumaan vieraan vallan sotilaallisilta toimijoilta ja niiden lukuun toimivilta tahoilta. Puolustusvoimille esitetään toimivaltuutta puuttua teknistä laitetta tai voimakeinoa käyttäen lennokin tai miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun, mikäli sen lennosta aiheutuu uhkaa maanpuolustukselle tai Puolustusvoimien toiminnalle. Laissa olisi säännökset toimivaltuudesta Puolustusvoimien käytössä olevilla alueilla ja niiden ulkopuolella.

Puolustusvoimat voisi toimia lennokin liikkumisen estämiseksi ensinnäkin silloin, kun laite lähestyy Puolustusvoimien käytössä olevaa aluetta, esimerkiksi varuskuntaa, tai väliaikaisessa käytössä olevaa aluetta, esimerkiksi sotaharjoitusaluetta, tai sellaista ilmatilan rajoitusaluetta, jolla Puolustusvoimien alue sijaitsee. Toiseksi lennokin liikkuminen voidaan estää Puolustusvoimille säädetyn turvaamistehtävän suojaamiseksi. Lentävä laite voitaisiin pudottaa alas myös silloin, kun sen liikkumisen tai muiden olosuhteiden perusteella on todennäköistä, että se vaarantaa maanpuolustusta, Puolustusvoimien toimintaa, tai jos sen kulkuun puuttuminen on välttämätöntä hengen tai terveyden suojaamiseksi yleisellä paikalla. Toimittaessa yleisellä paikalla on toimintatavoista aina sovittava poliisin kanssa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

erikseen. Lisäksi esityksessä on huomioitu yhteistyö Viestintäviraston ja muiden viranomaisten kanssa. Toimivaltuuksien käyttö liittyisi aina Puolustusvoimien lakisäätteisten tehtävien hoitamiseen, ja sotilasviranomaisen käyttäisi aina lain edellyttämää suhteellisuusharkintaa. Tehtäviä hoitavat henkilöt olisivat myös asianmukaisesti koulutettuja.

Arvoisa rouva puhemies! Miehittämättömän ilmailun uhkaan vastaavaa teknologiaa kehitetään jatkuvasti. Lakiesityksessä esitetyt säännökset ovat tekniikkaneutraaleja, eli ne jättävät tilaa erilaisille vaihtoehdoille. Tarkoitus on, että laki on ajan tasalla myös tulevina vuosikymmeninä. Yksityiskohtaiset tiedot Puolustusvoimien kalustosta ja laitehankinnoista eivät ole julkisia, koska ne liittyvät Puolustusvoimien suorituskykyihin. Esityksessä on huomioitu tekniseen vaikuttamiseen ja tietosuojaan liittyvä problematiikka sekä arvioitu lakiehdotusta huolellisesti perustuslain kannalta.

Puolustusvoimissa on varattu valmiuden kehittämiseen resurssi, jonka tulisi kattaa säädosmuutoksista aiheutuvat kulut. Puolustusvoimien investointien tehokkaan käytön kannalta on tärkeää, että sääntelyä kehitetään täsmällisemmäksi. Säädosmuutoksista johtuen ei esitetä lisämäärärahaa. Tarvittavat investoinnit ja henkilöresurssit pystytään kohdentamaan kehittämisohjelmien puitteissa osana Puolustusvoimien normaalia toimintaa.

Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Puhemies Paula Risikko: Mennään suoraan puhujalistaan.

15.48 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Puolustusvoimista annettua lakia, kuten ministeri Niinistö hyvin esitteli. Tarkoituksena on lisätä säännöksiä, jotka koskevat lennokkeja ja miehittämättömiä ilma-aluksia. Tarve muutoksille on syntynyt teknisen kehityksen, kansainvälisten esimerkkien ja myös Suomessa tapahtuneiden ilmiöiden pohjalta. Uudet uhat edellyttävät uusia valmiuksia, ja niiden käytölle ei saa olla lainsäädännöllisiä esteitä. Puolustusvoimien mahdollisuudet vastata lennokkien ja miehittämättömien ilma-alusten uhkaan ovat nimenomaan toimivaltasäännösten vuoksi nykyisin tulkinnanvaraisia. Tämä puute on nyt korjattavana.

Lennokkeja voidaan käyttää tiedusteluun, viranomaisten toiminnan paljastamiseen, salakatseluun ja salakuljetukseen. On myös mahdollista, että niitä voidaan käyttää räjähteiden kuljettamiseen ja täsmäkohteiden vaurioittamiseen. Lennokkeja voidaan myös käyttää parvena, jolloin niiden vaikutukset luonnollisesti kertautuvat. Esimerkiksi Syyrian sodassa lennokkeja on käytetty käsikranaattien pudottamiseen sotilaskohteisiin ja ilmeisesti myös siviilikohteisiin.

Nyt käsittelyssä olevan esityksen tavoitteena on parantaa yhteiskunnan turvallisuutta. Puolustusvoimille annetaan riittävät ja yksilöidyt toimivaltuudet puuttua lennokkien ja miehittämättömien ilma-alusten uhkaan. Esitys ei muuta nykyistä käytäntöä, jossa poliisi vastaa järjestyksestä ja turvallisuudesta yleisellä alueella. Tarkoitus on, että Puolustusvoimat voi itse puuttua niihin tilanteisiin, joissa lentotoiminta kohdistuu erityisesti Puolustusvoimien toimintaan sen käytössä olevilla alueilla.

Hallituksen esityksessä määritellään, kenellä on Puolustusvoimissa päätösvalta ilma-alusten kulkuun puuttumisessa. Päätöksen voi tehdä esimerkiksi varuskunnan päällikkö tai harjoituksen johtaja. Jos epäilyttävää toimintaa havaitaan yleisellä paikalla, esimerkiksi tutkakaluston huollon yhteydessä, niin Puolustusvoimien on ilmoitettava asiasta poliisiviranomaisille. Yleistoimintavaltansa perusteella poliisi voi ottaa tehtävän hoitaakseen tai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

hoitaa sitä yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa. Tavoitteena on, että kaksi toimivaltaista viranomaista tietävät toistensa toiminnasta ja tilannekuva on yhteinen. Niin ei luonnollisesti saa tapahtua, että kaksi viranomaista puuttuu tilanteeseen toisistaan tietämättä.

Kansainvälinen vertailu todistaa, että lennokkien ja miehittämättömien ilma-alusten toimintaa on myös lainsäädännössä tarkasteltava uudessa valossa Suomessa. Suomeen kohdistuvat uhat ovat yhä moninaisempia. Laajamittainen disinformaation levittäminen, kyberhyökkäykset ja lennokit ovat osa tätä kokonaisuutta, ja niitä voidaan pahimmillaan käyttää yhdessä tai erikseen mitä mielikuvituksellisimmillakin tavoilla.

Lainsäädännön ja toimivaltarajojen aiheuttama kitka on pidettävä sellaisena, että nopea vastareagointi on mahdollista.

15.51 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä miehittämättömien aluksien eli niin sanottujen dronejen uhka: Ne ovat hyvinkin paljon arkipäiväistyneet, niitä alkaa olla monella ihmisellä, ja niitä käytetään lähinnä harrastetarkoituksiin ja osittain myös ammattitarkoituksiin. On hyvä, että Puolustusvoimat nyt reagoi ja me teemme lainsäädännön sitä varten, että näitä ei voida väärinkäyttää. Varmasti aika paljon ihmisillä on uteliaisuutta, mutta se voi olla myös ilkeävaltaa, ja sitten se voi olla myös tiedustelutarkoituksessa tai muussa vastaavassa Puolustusvoimia vastaan kohdennettua uhkaa. Kysyisinkin oikeastaan ministeriltä, kun olette paikalla: Onko ollut vaaratilanteita tai uhkatilanteita sen suhteen, että droneja olisi käytetty Puolustusvoimien alueella? Ja mikä on meidän torjuntakykymme tällä hetkellä, vai tarvitseeko se kehittämistä myös, meillä puolustushallinnossa ja Puolustusvoimissa?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän nyt lyhyt debattikeskustelu, ja kaikki, jotka haluavat käyttää debattipuheenvuoron, painavat V-painiketta.

15.53 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikein hyvä ja kannatettava lakiehdotuksen perusajatus, ja kun tätä lakiehdotusta tulee kahlattua vielä lisää, niin selkeästi sitten näkee, voiko tämän ihan sellaisenaan hyväksyä vai jollain korjauksilla, muutoksilla.

Kun saan toimia myös jäsenenä hallintovaliokunnassa, jossa käsitellään sisäisen turvallisuuden toimijoiden tarpeita ja sisäisen turvallisuuden tilaa, niin myös sillä puolella tähän drone-ongelmaan, miehittämättömien ilma-alusten käyttämiseen, törmätään tuon tuosta. Sen lisäksi julkisessa keskustelussa ihmisillä on huoli etenkin salakuvaamisesta, salakatselusta, ilmaliikenteelle aiheutuvasta vaarasta ja niin edelleen, se jakaa kansalaisten tuntoja yhteisen huolen nimissä. Kysyisin ministeriltä: pitäisikö rakentaakin ehkä vielä enemmän tällainen poikkihallinnollinen ohjelma tähän drone-ongelmaan, joka meillä on, ja ovatko tuomiot tiedustelutarkoituksista tehdyistä rikoksista kohdallaan?

15.54 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse pidän myös tätä lakiesitystä ja sitä, että tämä tuli, erittäin tarpeellisenä ja hyvänä.

Sellainen kysymys ministerille, että kun kuitenkin tässä miehittämättömien ilma-alusten kentässä teknologinen kehitys on ollut todella valtavaa sekä näitä on eri maissa todella paljon tutkittu ja viety eteenpäin sekä nämä ovat myöskin eri maiden puolustusvoimien käytössä palvelemissa sitten puolustusvoimia, niin onko meidän Puolustusvoimilla tutkimusta, niin että me tiedämme, mikä tällä hetkellä näiden suorituskyky on, mihin ne pysty-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

vät, ja suojataksemme itseämme tunnemme tämän teknologian tarpeeksi hyvin ja kuinka paljon meillä on aikomusta ottaa näitä myöskin itsellemme käyttöön, vaikka tässä lakiesityksessä on nyt tarkoitus sitten saada [Puhemies koputtaa] toimivaltuuksia näitten torjumiseen ja alas ampumiseen.

15.55 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Drone-keskustelua käydään monessa pöydässä tänä päivänä. Täällä on ansiokkaasti otettu esille myös tämä siviilipuolen ongelma, mitä varmaan myös täytyy pohtia samaan aikaan.

Mutta Puolustusvoimien näkökulmasta toki nämä tiedusteluasiat ja kuljetusasiat ovat sellaisia asioita, mitkä ovat varmaan myönteisiäkin asioita. Näitähän pystytään monessa asiassa hyödyntämään, ja sillä lailla saadaan paljon nykyaikaista tekniikkaa mukaan. Kysyisin kuitenkin ministeriltä: kuinka paljon näitä käytetään Suomessa tarkkailu-, tiedustelutehtävissä, ja miten esimerkiksi PV:n omaa vartiointia, aluevartiointia tai tämmöistä, voitaisiin suorittaa näillä laitteilla? Sitten toinen kysymys vielä: onko ulkomailla, sitten kun suomalaisia lähtee esimerkiksi rauhanturvaajatehtäviin, mahdollista hyödyntää näitä, ja onko näissä asioissa tämmöisiä, voisiko näin sanoa, lisenssiongelmia?

15.56 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on hyvä ja tervetullut, ja on hyvä, että puolustushallintomme on ajan tasalla ja seuraa tekniikan ja sotavälineiden kehitystä. Drone-tekniikka on viime vuosina, kuten täällä on todettu, kehittynyt aimo askelin ja kehitty edelleen, se on selvä. Kun seuraa uutisia maailmalta, niin voi havaita, että ei tätä pelkästään tutkita vaan näitä kyllä käytetäänkin tiedusteluun ja myös pahantekoon. Esimerkiksi Isis yksinkertaisimmillaan on käyttänyt droneja siihen, että on ripustettu käsikranaatti dronen kyytiin, lennätetty se sitten vastustajan asemien päälle ja pudotettu sieltä niskaan, ja aiheutetaan näin tuhoa. Kysyisinkin ministeriltä: mikä on se meidän valmiutemme, ja millainen kyky rakennetaan, ja rakennetaanhan varmasti riittävän hyvä kyky kaikissa olosuhteissa pysäyttää näiden dronejen toiminta nopeasti, kun sellaista pahantahtoista liikehdintää havaitaan?

15.57 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys Puolustusvoimien oikeudesta puuttua miehittämättömän ilma-aluksen elikkä niin kutsutun dronen lentoon voimakeinoin tai häirinnällä on tarpeellinen ja kannatettava. Tässä tullaan siihen, että lainsäädäntö ei aina pysty seuraamaan teknologian kehitystä, ja siksi sen päivittäminen on tarpeen, että käsite tällaisesta lennokista määritellään ja säädetään ne keinot, millä siihen voidaan puuttua. Tällaista käyttöä on laajalti, esimerkiksi meillä tuolla itärajan tuntumassa on ollut tapauksia salakuljetuksesta tällaisilla droneilla.

Nythan tilanne on se, että kodinkoneliikkeestä voi kuka tahansa käydä ostamassa kamerallisen lentolaitteen, jonka lentomatkaulottuvuus on kohtuullinen ja kamera on hyvin tarkka. Vaikka tässä laissa viitataan erityisesti vieraan vallan kohteisiin ja sotilaallisiin toimijoihin, joiden teknologia on varmasti tätä kehittyneempää, silti eräs tekijä on myös se, että aivan tavalliset uteliaat kansalaiset tai vaikkapa sensaatiolehtien, kuten Helsingin Sanomien, toimittajat saattavat lennellä tällaisilla lennokeilla sotilaskohteiden lähelle ja ottaa sieltä kuvia. Ei ole varmaankaan kansallinen etumme, että tällainen toiminta on mahdollista lain estämättä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tässä vaiheessa kaksi vastauspuheenvuoroa vielä ja sitten ministerin vastaus, edustajat Räsänen Joona ja Heinonen.

15.58 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on hyvä esimerkki siitä, että kun teknologia kehittyy, niin myös lainsäädännön pitää elää ajassa. Aina kun teknologia kehittyy, se luo totta kai uusia mahdollisuuksia, mutta samalla sitten syntyy näitä erilaisia uusia uhkakuvia. Ja kun tiedämme esimerkit maailmalta, näemme, että kyllä näihin mahdollisuuksiin sitten vähän niin kuin pahassa mielessä eri toimijat ovat tarttuneet, ja siitä syystä on kyllä järkevää, että tätä kansallistakin lainsäädäntöä nyt täsmennetään.

Niin kuin edustaja Kari tuossa totesi, tällähän on myös monia yhtymätekijöitä siviilikriisinhallinnankin puolella poliisin toimintaan, jolla on sitten edelleen yleistoimintavaltuus, ja on varmaan syytä, että näitä tulevaisuudessa kehitetään käsi kädessä, koska näiden miehittämättömien alusten käyttö tulevaisuudessa varmasti vain lisääntyy, liikkuvatpa ne sitten maalla, meressä tai ilmassa, ja on varmaan syytä, että tätä tarkasti seurataan ja myös mietitään, miten lainsäädäntö tulevaisuudessa yhä paremmin pystyy näihin vastaamaan.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Heinonen, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen ministerin vastaus, enintään 3 minuuttia, ja sitten puhujalistaan.

15.59 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri ja hyvät edustajakollegat! On hyvä, että Puolustusvoimien toimivaltaa miehittämättömiä ilmailualuksia kohtaan laitetaan nyt ajan tasalle, ja on erittäin myönteistä ja tärkeää, että tässä myös tämä teknologianeutraalius on otettu huomioon. Niin kuin olemme monta kertaa tässä salissa saaneet huomata, lainsäädäntö usein laahaa perässä niissä tilanteissa, jos johonkin tiettyyn tekniikkaan ollaan kiinnittämässä huomiota, ja erityisesti kiitosta puolustusministeriölle siitä, että tämä on tehty teknologianeutraalisti.

Ehkä tässä on kaksi hieman erilaista kokonaisuutta. Toinen on tämä, minkä Puolustusvoimat on esille nostanut, eli vieraan vallan selkeä sotilaallinen toiminta tai sitten heidän lukuunsa täällä toimiva toimija. Mutta sitten toinen, mikä tässä keskustelussa on esille tullut useammassakin puheenvuorossa, on tällainen suomalaisten, kymmenientuhansien drone-käyttäjien, ehkä uteliaisuus tai ajattelemattomuus, missä saatetaan tehdä virhe vahingossa, ajattelemattomuuttaan, tai esimerkiksi levittää liveinä sentyyppistä kuvaa, mikä saattaa aiheuttaa tällaista turvallisuusuhkaa. Pidän erittäin myönteisenä, että tässä on nämä kummatkin kokonaisuudet nyt huomioitu, mutta ennen muuta vieraan vallan sotilaallinen toiminta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ministeri, ja 3 minuuttia.

16.01 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa puhemies! Asiantuntevia, hyviä kommentteja ja kysymyksiä. Edustaja Savola aloitti kysymällä, onko ollut vaaratilanteita. Siihen voin vastata, että kyllä, tämä lakiesitys syntyy todellisesta tarpeesta. Puolustusvoimien alueilla on todettu liikennettä esimerkiksi sotaharjoitusten yhteydessä lähes säännönmukaisesti nykyään.

Edustaja Savola kysyi myös, mikä on torjuntakykyämme, ja ymmärtääkseni myös edustaja Kopra viittasi kysymyksellään siihen. Kykyä on jo nyt, mutta lainsäädäntö on puuttu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

nut, ja sen takia tämä lakiesitys on tarpeellinen. Yksityiskohtaiset tiedot Puolustusvoimien kalustosta eivät tietenkään ole julkisia, koska ne liittyvät Puolustusvoimien suorituskykyihin, mutta keinot torjua droneja tai lennokkeja ovat monet alkaen haulikosta päättyen elektroniseen vaikuttamiseen ja kaikkea siltä väliltä, ja kehitämme näitä keinoja jatkuvasti. Tämä lakiesitys on niin sanotusti tekniikkaneutraali siksi, että se voisi olla voimassa vuosikymmeniä.

Edustaja Kari puhui poikkihallinnollisuudesta. Kyllä, tätä lakiesitystä, vaikka se koskeekin puolustushallintoa, on valmisteltu osin poikkihallinnollisesti. Olemme hyvässä yhteistyössä sisäministeriön kanssa tätä omaa lakiamme valmistelleet. Ja sisäministeriö tulee perässä: poliisi ja Rajavartiolaitos tarvitsevat omat lakimuutoksensa.

Edustaja Taavitsainen ja osin edustaja Pakkanenkin kiinnittivät huomiota tutkimukseen. Me tutkimme tätä lennokkien teknologista kehitystä jatkuvasti. Lennokit ovat meille uhka mutta myös mahdollisuus. Meillä on Puolustusvoimilla ollut lennokkeja käytössä jo vuosia. Niitä käytetään tiedusteluun ja valvontaan, ei vaikuttamiseen. Jatkossa meillä on lennokkeja käytössä yhä enemmän. Edustaja Pakkanen viittasi kriisinhallintatehtäviin. Niissä lennokit on tarpeellinen valvontaväline. Toki kriisinhallintatehtävissä on aina omat voimankäyttösäntönsä.

Edustaja Räsäselle vielä lopuksi tässä totean, että eurooppalaisia lentosääntöjä droneille ollaan parhaillaan valmistelemassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

16.04 Lea Mäkipää sin: Arvoisa puhemies! Nykyhallitus on puuttunut tarmokkaasti Suomen turvallisuusympäristön heikkenemisestä johtuviin uhkiin. Puolustusvoimien valmiutta muun muassa on huomattavasti parannettu, ja tämä työ jatkuu. Nyt käsillä oleva esitys pureutuu osaltaan turvallisuusympäristön muutosten aiheuttamiin uusiin uhkiin, joita myös teknologinen kehitys mahdollistaa. On tärkeää, että lainsäädäntömme pysyy tässä kehityksessä ajantasaisena.

Elektroniikan ja digiteknikan kehitys on ollut huimaa tällä uudella vuosituhanella. Hallitus on sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden selonteissa tunnistanut uusia uhkia, jotka edellyttävät yhteiskunnalta uudenlaista valmiutta ja varautumista. Erittäin nopeaa teknologinen kehitys on ollut valokuvauksen alalla ja akkuteknikassa, mikä on mahdollistanut tässä lakiesityksessä esille nostetut miehittämättömien alusten ja lennokkien aiheuttamat uudet turvallisuusuhat. Se on edesauttanut kauko-ohjattujen pienoislennokkien hintojen laskua, helppoa saatavuutta ja jokamiehen käytettävyyttä.

Miehittämättömiin ilma-aluksiin liittyy kuitenkin myös paljon erilaisia haittaa tuottavia käyttömahdollisuuksia, muun muassa räjähteiden ja vaarallisten aineiden kuljettamisessa. Lennokeissa voidaan käyttää huipputarkkaa kuvausteknologiaa ja lämpöensensoreita, joiden avulla pystytään hankkimaan tietoa esimerkiksi Puolustusvoimien käyttämien rakennusten käyttötarkoituksista ja heikkouksista. Vieraat valtiot voivatkin tällaisen tekniikan avulla kohdistaa laaja-alaista tiedustelua ja vakoilua Puolustusvoimien toimintaan. Kauko-ohjattuja digi- ja lämpökameroilla varustettuja lennokkeja voidaan käyttää hyväksi monella alalla, mutta niitä voidaan käyttää myös pahaksi eli rikolliseen toimintaan yöllä ja päivällä.

Tällä hetkellä Puolustusvoimilla ei kuitenkaan ole selvärajaisia toimivaltuuksia puuttua luvattoman lennokin ja miehittämättömän ilma-aluksen tai niin sanottujen dronejen kulkuun alueellaan — tämä samaan aikaan, kun voidaan olettaa, että dronejen käyttö ja käy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

tettävyys tulevat tulevaisuudessa kasvamaan ja samalla niiden aiheuttamat häirintämahdollisuudet laajenevat.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksessä esitetään Puolustusvoimille toimivaltuuksia puuttua toiminta-alueellaan tapahtuvaan ja havaitsemaansa lennokein tehtyyn vakoiluun tai muuhun vahingon tuottamiseen. Puolustusvoimat on havainnut dronejen aiheuttavan turvallisuushkaa tällä hetkellä ennen kaikkea niiden tiedustelutoimintaan sopivan ominaisuuden vuoksi. Puolustusvoimille uhkaa aiheuttavat vieraan vallan sotilaalliset toimijat.

Esitys ei muuta nykyistä oikeustilaa, jossa poliisi toimii yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäjänä, mutta esityksessä Puolustusvoimille säädettäisiin toimivaltuuksia myös yleisellä paikalla toimimiseen. Tarkoituksena on, että poliisin ei tarvitse vastata Puolustusvoimien turvallisuuden ylläpitämisestä tilanteissa, joissa miehittämättömän ilmailun uhka liittyy Puolustusvoimien toimintaan esimerkiksi sotaharjoituksissa. Näissä tilanteissa Puolustusvoimien tulee kuitenkin antaa ennakoilmoitus sekä sopia mahdollisesta voimakeinojen käytöstä poliisin kanssa. Lakihanke poliisille säädettävistä yksilöidyistä toimivaltuuksista miehittämättömän ilma-aluksen ja lennokin kulkuun puuttumiseksi on parhaillaan vireillä.

Puolustusvoimat kohdentaa lakiesityksen toimeenpanon vaatimat kulut, kuten täällä mainittiin, sisäisesti valmiuden kehittämisen resursseista. Näin ollen lakiesitys ei tarvitse erillisrahoitusta.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä Suomen turvallisuutta parantavaa esitystä ja toivon sille myös pikaista mutta tietysti huolellista käsittelyä täällä eduskunnassa.

16.09 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri! Tuossa debattiosuudessa jo hivenen tätä kokonaisuutta kävin läpi, ja pidän erittäin hyvänä sitä, että Puolustusvoimat päivittää nyt toimivaltuudet miehittämättömien ilma-alusten osalta. Tämä uhka on itse asiassa merkittävä. Meillä on Ruotsista esimerkkinä tapauksia, joissa jopa sotaharjoitus on jouduttu keskeyttämään hetkeksi tämäntyyppisen häirinnän takia, ja on hyvä, että meillä on ajantasainen lainsäädäntö siinä. Tilanne vaatii siis uudenlaista valmiutta ja varautumista. Sotilasalueella, mutta myös sotaharjoituksissa, on tuntemattomia miehittämättömiä aluksia havaittu, ja erityisesti silloin, kun ne ovat vieraan vallan sotilaallisten toimijoiden lähettämiä tai heidän lukuunsa toimivien henkilöiden käyttämiä, tilanne on tietysti poikkeuksellisen vakava. Pidän hyvänä sitä, että lainsäädäntöön tuodaan erilaiset voimakeinot, mutta myös tekniset keinot, joilla tähän pystytään puuttumaan. Tästä teknologianeutraaliudesta tuossa jo aiemmin myös totesin ja pidin sitä myönteisenä.

Niin kuin on tuotu esille, meillä Suomessa droneja käyttävät kymmenettuhannet yksityiset henkilöt, jotka saattavat aiheuttaa myös vaaratilanteita tällaisen oman uteliaisuuden taikka jopa ajattelemattomuuden näkökulmasta ja sitä kautta syyllistyä esimerkiksi erilaisiin rikoksiin. Siinä ei kyse ole pelkästään korkeudesta vaan vaikkapa siitä, että joissain tilanteissa ajatellaan, että saanpa tuosta paraatista tai tuosta harjoituksesta hienompaa kuvaa tekemällä sen dronen kautta, ja silloin saatetaan vaarantaa näiden toimijoiden turvallisuutta. On hyvä, että niihinkin keinoja tehdään ja päivitetään myös EU-tasolla yksityishenkilöiden dronejen käyttöä. Puolustusvoimillehan omat minilennokit ovat tulleet käyttöön jo jokin aika sitten. Hankintapäätös taidettiin tehdä jo 2012, ja ensimmäiset minilennokit tulivat sitten käyttöön hieman ennen tämän vaalikauden alkua osana korvaavaa suorituskykyhankintaa. Kysyisin ministeri Niinistöltä, minkälaiseen rikokseen tai minkälaisiin toimiin tällaisissa voidaan ryhtyä. Voidaanko tämäntyyppisessä tilanteessa, jos lennättämi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

nen tapahtuu esimerkiksi Suomessa maasta käsin, puhua esimerkiksi ilmatilaloukkauksesta tai alueloukkauksesta tai jopa laittomasta sotilaallisesta toimesta? Onko esimerkiksi ministeritasolla käyty keskustelua siitä, millä tavalla tällainen voisi jopa loukata itsenäisen valtion suvereniteettia?

16.12 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä edellä jo useat puhujat ja ministerikin ovat hyvin käyneet tätä lainsäädäntöä läpi ja sitä tarkoitusta, johon tällä nyt pyritään vastaamaan, ja tämä on kyllä erittäin perusteltua ja tarpeellista. Ja niin kuin ministeri totesi, on hyvä, että muut turvallisuusviranomaiset, poliisi ja Rajavartiolaitos, tulevat sitten omien esitysten kanssa myöhemmin, jotta saamme heidänkin osaltaan lainsäädännön vastaamaan niitä tarpeita, joita meillä tänä päivänä on. Sitäkin on hyvä korostaa tämän lain yhteydessä, että tässähän ei varsinaisesti nykyinen oikeustila muutu vaan nyt nimenomaan käsitellään pääsääntöisesti niitä asioita, jotka koskevat Puolustusvoimien alueita ja siellä tapahtuvaa toimintaa ja sitä, millä tavalla Puolustusvoimat pystyy sitten puuttumaan, mikäli joku taho sitten tällaisella aluksella pyrkii toimintaa vaikeuttamaan, millä tavalla pystytään sitten ne torjumaan. Sitten yleisellä tasolla, yleisellä alueella, pääsääntöisesti poliisi vastaa siitä.

Tämä miehittämättömien alusten käyttö erilaisissa tarkoituksissa tulee, niin kuin täällä on moni todennut, tulevaisuudessa todella vain kasvamaan. Ja on huomionarvoista, että kun tässä vielä teknologia kehittyy ja varsinkin kun näiden alusten tiedonsiirto siirtyy nopeampiin verkkoihin, 4G- ja 5G-verkkoihin, niin se tarkoittaa sitä, että näitä aluksia pystyy operoimaan suurin piirtein mistä tahansa. Jokainen ymmärtää silloin, että kun et ole enää fyysisesti sidottu siihen, että olet tietyn välimatkan päässä tästä aluksesta, niin se myös sitten mahdollistaa kyllä erilaisille toimijoille erilaiset mahdollisuudet tehdä sellaista toimintaa, jota me pidämme täällä rikollisena ja jota pitää sitten torjua, ja siltä osin tässä on hyviä kysymyksiä tullut.

Mutta ehkäpä ministeri voisi vielä tuossa lopussa hieman käydä sitten läpi sitä, mikä on yleisemminkin se tulevaisuuskuva tämän teknologian kehityksen osalta, minkälaisessa muodossa näitä erilaisia miehittämättömiä aluksia, liikkuvatpa ne sitten missä tahansa, voidaan tulevaisuudessa käyttää sillä tavalla, että ne uhkaavat meidän kansallista turvallisuuttamme.

16.14 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! On siis kysymyksessä hallituksen esitys Puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta, ja nyt puhutaan nimenomaan näistä miehittämättömistä ilma-aluksista eli droneista ja niiden uhkien ehkäisemisestä.

Ensiksikin on hyvä, että tällä vaalikaudella on panostettu Puolustusvoimien perustekeamiseen. On erityisesti panostettu valmiuteen. Tämäkin on sitä, eli pystytään reagoimaan nopeammin vallitseviin uhkiin. Kotimaan puolustus on nimenomaan ollut keskiössä, vaikka hyvin paljon kansainvälisiäkin asioita on tapahtunut. Tämä on sitä perustuslainsäädäntöä, mitä tehdään, jotta meidän valmiutemme olisi parempi.

Dronet ja ylipäättään tekniikka on tullut meitä auttamaan. Digitaalisuus on tullut meitä helpottamaan. Näiden dronejen, näitten miehittämättömien aluksien, myötä on tullut huikeasti mahdollisuuksia meille yhteiskuntaan: Pystytään kuljettamaan tavaroita paikasta toiseen, pystytään esimerkiksi ensiaputarvikkeita kuljettamaan onnettomuuspaikalle, mikä parantaa meidän turvallisuuttamme. Pystytään kuvaamaan erilaisia asioita, pystytään ottamaan hienoja videokuvia, mutta pystytään myös esimerkiksi maastopaloja tai vastaavia tarkistamaan. Nämä ovat niitä positiivisia asioita, mitä meillä tekniikka on mahdollistanut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

Mutta toki sitten on niitä varjopuolia. Ehkä laimeampina niistä tulevat nämä uteliaisuuteen liittyvät, harkitsemattomuuteen liittyvät kysymykset, ehkä tulee tirkistelyä siinä: ollaan uteliaita, halutaan nähdä, mitä naapurin puolella tapahtuu ja niin edelleen. Eli semmoista ajattelemattomuutta ja ehkä tieteen tahtoenkin tekemistä on tapahtunut, ja nämä ovat tietysti niitä kielteisiä. Mutta sitten voidaan mennä äärimmäisen vakaviin asioihin tämänkin suhteen ja aletaan puhua jo terrorismista: Jos miehittämätön alus pystyy useampien kulojen tavaroita kuljettamaan paikasta toiseen, valitettavasti se pystyy kuljettamaan silloin myös räjähteitä, kranaatteja ja vastaavia, ja ne ovat omiaan sitten aiheuttamaan kauhua siviiliväestön keskuuteen mutta myös pahimmilla tavoillaan onnettomuuksia. Sitten on tietysti tämä tiedustelu, mikä tässä tulee myös niin sanotusti siviilitiedustelun puolella, ja terroristit pystyvät myös käyttämään halutessaan näitä. Näihin uhkiin meidän pitää pystyä vastaamaan kaikin mahdollisin keinoin.

Herra puhemies! On hyvä, että nyt Puolustusvoimien osalta tähän lainsäädännöllä reagoidaan. Uhkatekijät ovat todellisia, kuten ministeri meille kertoi, ja tietysti tämä digitaalisen tekniikan haaste ja uusien uhkien tulo on Puolustusvoimille tullut arkipäiväksi ja siihen on reagoitava. Sen vuoksi, vaikka — kuten kuulumme — torjuntakykyä on olemassa ja niin edelleen, meidän pitää pystyä myös lainsäädäntö laittamaan sellaiselle tasolle, että siltä osin ei ole esteitä, ettemmekö pystyisi väärissä käyttötarkoituksissa lennätettäviä miehittämättömiä aluksia tuolta ilmatilasta torjumaan. Tiedustelu, vaikka vieraan valtion tiedustelu, on varmasti tällaisilla aluksilla helppoa, ja sen vuoksi tässäkin pitää olla äärimmäisen tarkkana, ja on hyvä, että tämä lainsäädäntö vastaa tarpeeseen myös siltä osin, jotta tämä torjunta pystytään tekemään.

Herra puhemies! Myös Puolustusvoimien sisällä varmasti on hyötykäyttöä paljon tälle vastaavalle tekniikalle, ja varmasti tällainen uusi drone-lentäjien sukupolvi meille tähän yhteiskuntaan on tullut ja myöskin meidän sodanajan sijoituksiimme. Myöskin kertausharjoituksissa nämä asiat varmasti otetaan huomioon. Tietysti toivoisin, että myös vapaaehtoisien maanpuolustuksen puolelle tätä tekniikkaa ja opetusta saataisiin enemmän vielä lisättyä mukaan, jotta tämäkin puoli tulisi sitten opetettua ja myöskin tietoa lisättyä. Ja ehkä kaiken kaikkiaan tässä yhteiskunnassa pitäisi lisätä tietoa ihan tavan kansalaisille, niille dronejen omistajille, siitä, kuinka näitä voi käyttää, kuinka näitä tulee käyttää, mikä on vaarallista ja mikä on sallittua.

Herra puhemies! Tämä tulee meille valiokuntakäsittelyyn puolustusvaliokuntaan, ja siellä varmasti käydään vielä yksityiskohtaisemmin läpi näitä seikkoja, mitä tähän liittyy, mutta jo tässä vaiheessa pitää sanoa, että lakiesitys on äärimmäisen hyvä ja kannatan kyllä sen pikaista voimaansaattamista.

16.20 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Turvallisuusympäristömme ja turvallisuusuhkamme ovat todellakin lisääntyneet viime vuosien aikana, ja on tärkeää, että hallitus on reagoinut siihen. Itse puolustusministeri ja Puolustusvoimat ovat keskittäneet aika paljon voimavaroja tällä hetkellä ulkoisen turvallisuuden havainnointiin ja hallinnointiin, ja tässä mielessä tämä hallituksen lakiesityskin tukee hallituksen linjaa. Erittäin hyvä esitys, ja tämä kun tulee valiokuntakäsittelyyn, niin uskon, että siellä saadaan hyvin jouhevasti vietyä asia eteenpäin. Yksimielinen näkemys tuntuu ainakin tämän salikeskustelun perusteella olevan, että tämä on toimiva ja hyvä laki.

Tekniikka, mitä nimenomaan tässä esityksessä hyvin sivutaan, on kehittynyt valtavasti tällä alueella. Nämä dronet ja lennokit ovat tulevaisuutta monessa mielessä, mutta viime ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

koina niillä on suoritettu erilaisia kuljetustehtäviä ja tiedustelutehtäviä ja kuvaustehtäviä, ja erityisesti kuljettaminen, tiedustelu ja kuvaaminen ovat ne asiat, mitkä ovat lähellä Puolustusvoimiakin. Kuvauksissa ollaan kameratekniikalla päästy jo siihen, että nyrkin kokoinen lennokka saattaa kuvata meitä, ja sen havainnointi on äärimmäisen haasteellista. Siinä mielessä se, onko Suomen puolustusvoimilla riittävä kyky havainnoida näitä lennokkeja, on sellainen mielenkiintoinen kysymys, ja uskon, että valiokuntakuulemisen aikana saadaan tähänkin vastauksia.

Ajattelin kysyä tästä laitteiden tai tekniikan määrästä, mutta tuossa ministeri jo vastasi siihen, että se on enempi semmoinen vastuukysymys eikä niitä lukumääriä kerrota. Ymmärrän toki tämän asian.

Toimivaltuudet tällä hetkellä Puolustusvoimilta puuttuvat siinä mielessä, jos nämä lennokit aiheuttavat vaaraa taikka haittaa Puolustusvoimille, ja toivon, että tässä lakiesityksen käsittelyvaiheessa saadaan näihin selvät rajat, millä valtuuksilla pystytään sitten tätä mahdollista torjuntaa tekemään, koska sehän on kuitenkin hyvin oleellista, jos havaitaan, että näistä tulee vaaratekijöitä, että Puolustusvoimat sitten voi siihen puuttua. Mutta erityisen tärkeää on tietysti, että tämä Puolustusvoimien ja siviilien välinen toiminta, rajapinta, on hyvin selkeä. Poliisille kuuluu oma vastuu näissä asioissa, ja yleinen turvallisuus on poliisin tehtävä, ja Puolustusvoimat hoitaa sitten tätä kansallista turvallisuutta ja Puolustusvoimien omia tehtäviä. Toivon, että näissäkin asioissa selkeys ja nämä [Puhemies koputtaa] saadaan esityksessä näkyville.

16.23 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Tässä on keskusteltu jo paljon yleisesti tästä lakiesityksestä. Esimerkiksi edustaja Mäkipää puolustusvaliokunnasta piti hyvän yleisen katsauksen siitä, mistä on kyse.

Tartun muutamaan asiaan itse tässä puheenvuorossani:

Ensinnäkin olen huomannut jo ihan arkisessa elämässä sen, kuinka näiden lennokkien määrä on kasvanut. Vaikka edustan suht nuorta sukupolvea, kyllä se itseäkin hätkähdyttää, että hetkinen, mikäs ääni kuuluu, sirinää, ja sitten kun katselee ylös, niin siellä tällainen lennokka menee. Kyllä tässä paljon muutoksia on tapahtunut, ja siksi on erittäin perusteltua, että sekä Puolustusvoimat, poliisi että Rajavartiolaitos siihen reagoivat. Tosin muistan, että tässä lakiesityksessä täytyy pureutua uhkiin, mutta totta kai myös paljon mahdollisuuksia näillä lennokeilla on.

Jos ajatellaan, mitä keskeisiä huolenaiheita turvallisuusviranomaisille tässä on, niin on tietysti nämä valtiolliset tahot, mitkä tässä on mainittu, ja rikolliset on mainittu myös, mutta tärkeintä on miettiä myös näitä terroristisia toimijoita, yksittäisiä tekijöitä, ääriliikkeiden jäseniä, eräänlaisia yksinäisiä susiakin. Tämä on ehkä se huolenaihe näin välittömästi, mikä itsellä ensimmäisenä oikeastaan nousee. Kysyisinkin ministeriltä: onko näitä lennokkeja, miehittämättömiä aluksia, käytetty terroristisessa tarkoituksessa länsimaissa? En osaa siihen suoraan itse vastata, niin että mielelläni kuulisin tästä tarkemmin.

Ja toisaalta sitten tämä teknologia tietysti mahdollistaa sellaisen puolen, mitä ei välttämättä maallikko heti ymmärtäisi: rakennuskohtaisten heikkouksien havaitsemisen lämpö-sensoreilla, hyvin tarkalla kuvausteknologialla. Kuinka paljon suurvallat näitä lennokkeja käyttävät tällaisiin tarkoituksiin? Myös siitä kuulisin ministeriltä mielelläni lisää.

Lisäksi, kun ajatellaan näitä toimivaltuuksia, mitä virkamiehille annetaan, pitää tietysti olla riittävä osaaminen ja koulutus. Minkätyyppistä koulutusta tähän nyt sitten tarjotaan virkamiehille? Myös siitä kuulisin mielelläni ministeriltä lisää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

Kokonaisuutena tämä on tietysti erinomainen, hyvin huolella harkittu lakiesitys, ja kun tähän yhdistää poliisin ja Rajavartiolaitoksen, syntyy hyvä, tarkasti rajattu ja harkittu kokonaisuus, jota sininenkin eduskuntaryhmä voi hyvillä mielin kannattaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Huomautan kohteliaimmin edustajille, että tähän keskusteluun on varattu vissi aika, jonka aikaikkuna päättyy nyt 16.30. Edustajat voivat käyttää ihan sellaiset ja niin pitkät puheenvuorot kuin näitten sovittujen pelisääntöjen puitteissa voi pitää. Tämän asian käsittely vain keskeytetään, ja sitä jatketaan sitten kun muut asiat ovat tulleet käsitellyiksi. Tämä tiedoksi.

16.25 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Jotta näistä ilma-aluksista ei syntyisi liian yksipuolista kuvaa, on tietysti hyvä pitää mielessä se, että niissä on omien viranomaisien työn helpottamisen kannalta paljon hyviä näkökulmia: niillä on löydetty metsistä, metsistä Lapista kadonneita ihmisiä, marjastajia ja tällaisia muistisairaita tai sellaisia, jos sairauksia on tullut — erinomaisia työkaluja näihin. Tämä pitää tietysti pitää irrallaan haitoista: emme ole vastustamassa ilma-aluksia emmekä lennokkeja vaan toimintaa, joka on lähtökohdiltaan epäilyttävää. Siinä on vissi ero.

Sitten toinen näkökulma: Kun näistä ilma-aluksista puhutaan ja kun niiden tekniikka kehittyy, suorituskky kehitty, niin on heitetty ajatuksia, että niillä voisi korvata mahdollisesti jopa Hornetit. Niinhän ei varmastikaan ole, vai onko, ministeri Niinistö? Olen ymmärtänyt, että olemme ostamassa suorituskkyä ja tarvitsemme edelleen ihmisiä, miehiä ja naisia, koulutettuja suomalaisia sotilaita, lentämään lentokoneita.

16.27 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys on erittäin ajankohtainen. Toivon hartaasti, että tämä tulee tässä talossa nopeasti käsitellyksi ja hyväksytyksi ja sitten heti voimaan, koska tämä ala — nämä miehittämättömät lentoalukset, dronet, miksi niitä nyt nimitetäänkään — on valtavasti levinnyt siviilipuolellakin. Tiedän omasta tuttavapiiristäni pari yritystä, jotka tekevät drone-kuvauksia, ja todella kuva on terävää ja tarkkaa. Voi vain kuvitella, sitten kun lähdetään sotilaallisiin tarkoituksiin tällaista välinettä käyttämään, kuinka siinä kyllä Puolustusvoimien vanhat perinteiset keinot torjua tällaista uhkaa ovat erittäin, erittäin puutteelliset.

Pitää aina muistaa se tosiasia, että viranomainen lähtee tekemään työtään lain puitteissa, ja keinoja näihin droneihin puuttumiseen ei tällä hetkellä vielä ole. Elikkä meidän pitää säätää nyt laki, jolla pystytään esimerkiksi sotaharjoituksia seuraavia lentäviä laitteita kontrolloimaan, tarvittaessa poistamaan sieltä taivaalta kokonaan, taikka sitten estämään muutakin vakoilua, mitä tapahtuu näillä välineillä vaikka nyt sotilasalueiden yläpuolella taikka missä vain. Nämähän ovat siitä käteviä vehkeitä, että ne voidaan viedä pienessä tilassa paikkaan ja lähettää siitä lentämään ja sitten, kun laite on saatu takaisin haltuun, päästään heti liikenteeseen.

Kannattaa kiinnittää huomiota tässä hallituksen esityksen esittelytekstissä siihen, että vieraan vallan sotilaalliset toimijat ja niiden lukuun toimivat tahot voivat käyttää näitä laitteita. Tältä suojautuminen on sitten sellainen asia, joka aivan oikein pitää hoitaa jämäkästi, ja laki pitää säätää sillä keinoin, että tarvittaessa voimakeinoin voi viranomainen, sotilas taikka poliisi tai joku muu, poistaa tällaisen esineen, jos ei kerran hyvällä, niin sitten pahalla. Elikkä valtion tulee huolehtia siitä, että tämä lainsäädäntö on ajan tasalla, voimakeinoja voidaan käyttää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, toivon, että aivan samaa keskustelua käydään sitten, kun tiedustelulakia ollaan säätämässä tässä talossa. Sillekin toivon nopeaa, pikaista käsittelyä, että tietoverkoissa liikkuvat uhkat voidaan torjua. Ellei siinä ole laki kunnossa, meidän viranomaiset ovat siinä tapauksessa ihan avuttomia.

16.29 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Elo tuossa kysyi virkamiesten koulutuksesta näitten dronejen, miehittämättömien alusten, käyttöön ja torjuntaan liittyen. Oikeastaan jatkaisin tätä kysymystä nyt vielä kysymällä ministeriltä: Kuinka tämä on varusmieskoulutuksessa huomioitu ja reserviläisten kertausharjoituksissa/kouluttamisessa? Tämä on kuitenkin suhteellisen uusi ilmiö, ja meidän reservimme sodanajan sijoitusten pituus, aikaväli, on kuitenkin useita vuosia, jopa vuosikymmeniä taaksepäin.

Entä sitten vapaaehtoisen maanpuolustuksen puoli? Olisiko myös sille puolelle enemmän mahdollisuuksia antaa koulutusta, sekä informatiivista koulutusta näiden suhteen että myöskin sitä koulutusta, kuinka näitä pystytään hyödyntämään meidän oman turvallisuutemme parantamiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja kello on 10 sekuntia yli 16.30:n. Siitä huolimatta myönnän vielä ministerille 2 minuuttia.

16.30 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen totesi aivan oikein, että lennokkeja päätettiin hankkia, muistaakseni vuonna 2012, osana jalkaväkimiinojen myötä poistuvaa suorituskykyä korvaavaa ohjelmaa. Miinojen myötä poistui aluevaikutuskykyä, jota ei ole täysin pystytty korvaamaan, ja joka tapauksessa näitä lennokkeja olisi hankittu ilman tätä miinojen sinänsä vastuutonta hävittämistäkin.

Edustaja Heinonen viittasi Ruotsiin, mutta Ruotsin lisäksi myös Suomessa on Puolustusvoimat joutunut perumaan eräitä suunniteltuja toimintojaan, kun lennokkien uhkan on arvioitu muodostuneen liian suureksi. Jos rikosta epäillään, niin poliisi luonnollisesti tutkii asian, ja jos valtioraja ylitetään lennokilla, kattaa aluevalvontalainsäädäntö sellaiset tilanteet. Aluevalvontalaissa on mainittu muun muassa kuvauskielto kansallisen turvallisuuden kannalta tärkeillä alueilla, ja näiden rikkomusten selvittämisestä vastaavat aluevalvontaviranomaiset ja tarvittaessa sotilas- ja rajaviranomaiset. Esitutinnan tekee poliisi tai Rajavartiolaitos.

Edustaja Räsäselä toteaisi, että drone tai lennokki voi toimia ilman lisäksi myös maassa tai merellä. Maalla drone voi mönkiä, merellä drone voi sukeltaa. Ne voivat aiheuttaa meille monenlaista uhkaa, tiedustelemalla ja vakoilemalla voivat vaikuttaa esim. sähkö- tai tietoliikenneverkon lamauttamiseen, voivat kuljettaa räjähteitä kohteisiin. Tästä oli esimerkiksi Syyrian sisällissodassa tapaus, kun parvi droneja lennätti räjähteitä venäläiseen lentotukikohtaan ja aiheutti vahinkoa venäläisille hävittäjille. Tämä myös vastauksena edustaja Elolle.

Edustaja Elolle ja myös edustaja Savolalle totean vielä, että itse asiassa monet varusmiehet ovat jo palvelukseen astuessaan melkoisia velhoja lennokkien lennättäjinä, ja koulutus jatkuu Puolustusvoimissa myös reserviläisten osalta.

Edustaja Pakkaselle totean, että on totta, että lennokkien havainnointi on erittäin haasteellista. Samalla kuitenkin teknologia lennokkien havaitsemisessa kehittyy jatkuvasti. Ehkä voisi sanoa, että kyseessä on tällainen teknologinen kilpajuoksu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

Ja lopuksi vielä edustaja Kiurulle totean, että lennokit eivät todellekaan korvaa monitoimihävittäjiä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.